

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de Colomer, núm. 24.
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell 2 rals al mes.
Fora 8 » trimestre
Un número sol. 1 »
Anuncis á preus convencionals.

LA ASSISTENCIA DELS OBRERS A ALEMANIA

Alemania posseheix tres institucions pera socorrer als obrers desgraciats, institucions que, be que diferentas entre sí, constituheixen, no obstant, un tot, de tal manera que la una pot dirse complement de las altras duas.

Es la primera l' hostel hospitalari ahont lo treballador no pot may passar si no uns quants días y ahont se li dona aixopluch y aliment pel preu de cost.

La segona, que fou una felís transformació de la primera, s' anomena la *Station*. Ve en socorro del obrer que viatja, demanantli un treball que equival al gasto que ell fa.

Finalment, la tercera institució ha pres lo nom de la colonia obrera (*die Arbeiter-Kolonie*.)

Las duas primeras tenen per objecte ajudar á n' aquell que encara travalla y busca feyna, mentres que la colonia está especialment destinada á rebre als que ja no treballan de molt temps ensá, y que, cayguts en la mendicitat y la vagansa, tenen necessitat d' esser sostinguts moral y materialment.

Lo primer hostel fou creat á Berlin fa una cuarentena d' anys.

Cap al any 1849 se fundá en aquella ciutat de primer, y tot seguit en moltas altras, nombrosas societats que, pera facilitar als obrers la estada en los grans centros ahont poguessen procurarse feyna y al ma-

teix temps pera allunyarlos de las tabernas, aquets llochs de reunió tan perniciosos á Alemania, organisaren los hostals obrers á baix preu.

Mes endavant, multiplicantse aquestas societats, s' instalaren hostals hospitalaris en los més petits centres de població, de manera que 'ls treballadors tingan facilitat de trobar, lo mateix en sos viatjes que en sa estada en las ciutats, una subsistència barata.

No obstant, á pesar dels serveys prestats per aquesta institució, no podia esser útil sino á n' aquells que tenian algun diner estalviat. En quant als altres, estavant reduhits á recorre als fossos pera anar á dormir y á la caritat pera nodrirse.

Allavors se pensá en las estacions pera la pobra gent sense feyna y 'ls que viatjan sense diner.

Aquesta institució, més recent y més pràctica que 'ls hostals, data de 1865. Ella permet als obrers que no han pogut ó no han sapigut estalviar pera 'ls cassos de vaga ó de paro de feyna, que ells també pugar anar á buscar treball sense por de morir de fam ó de ferse mendicants, tenint no mes bona voluntat y bon ánimo, perque la tasca que se 'ls imposa á las estacions pera la remuneració de la taula y del llit es sempre molt senzilla y fácil.

Aixó establert, lo filantrop alemany no s' ha detingut aquí, sino que després d' haver donat al obrer tots los medis possibles de bns car treball lluny y d' haverli garantit la possibilitat de viatjar fins quan no te cap diner á sa disposició, pensá en lo que havent baixat de grau en la escala social, ja no saben viure sino de la caritat pública.

Pera aquells establí las colonias obreras que gracias á la creixensa y á son número (avuy n' hi ha 24 á Alemania) han lograt suprimir en gran part los bagassos y mendicants en las provincias alemanyas.

*
* *

EN LAS STATIONS la tasca está al alcans de tothom. y varia segons las temporadas.

Quan s' acosta l' hivern los assistits serran fusta y trencan nous.

Al estiu trian plomas, preparan escuradents, y algunas vegadas se dedican als treballs de jardineria.

Una hora de treball representa pels refugiats 13 céntims d' aliment.

EN LAS COLONIAS l' éxit es degut á la severitat dels reglaments.

Un exemple d' aquesta severitat. En la colonia industrial de Berlin

hi está prohibit en absolut, sia per la causa que 's vulla sense permís extraordinari, lo sortir de la colonia; es mes, per espay de quatre setmanas á comptar desde la entrada del colono en la casa, aquest no te la llibertat de buscar una colocació per la ciutat.

Fins al cap d' un mes que hi es no 's permet al obrer que vagi un cop per setmana, á presentarse en los tallers de la ciutat, y encara no pot portar á sobre cap diner. Sia la que 's vulga la suma que tinga en la casa no te dret de tocarne cap diner fins al dia de sa sortida definitiva.

Aquesta rigurosa disposició ha sigut presa contra 'ls colonos, perque en sa gran majoria son víctimas de la borratxera.

En quant als demés reglaments no son altres que 'ls que deurían aplicarse á tot establiment ben portat y 's refereixen al llevarse, al retirar-se y al treball.

Segons ell, á ménos de malaltia reconeguda y confirmada pel metje, tot colono deu llevarse á toch de campana á dos cuarts de cinch al estiu y á dos cuarts de sis al hivern y en tot temps ésser al treball á las set.

Ningú pot deixar definitivament lo taller abans de las set del vespre; pero entre las set del matí y las set del vespre, se concedeixen als treballadors duas horas y mitja de descans, tant per las begudas y y 'l diner com pera 'l recreo, lo qual fa, en tot una jornada de nou horas y mitja á deu horas de treball.

En ben plegat se sopa y las més variadas distraccions precedeixen al anar al llit; al llit s' hi va en tot temps á dos cuarts de deu.

Ab aquesta regularitat en lo treball y aquesta disciplina inflexible se logra depressa preparar excelents obiers que fàcilment poden col·locarse y reprendre la vida laboriosa y honrada.

Y no obstant, las tres cuartas parts dels joves que van á trucar de las colonias no coneixen cap ofici. O be son personas excluidas de sa classe y que no s' hán frecuentat may ab treballadors, ó be homes del poble que posseheixen lo coneixement de oficis que no son oficis, es á dir que han estat jornalers, peons, ó alguna cosa per l' estil.

Se 'ls coloca com á aprenents en un taller dirigit per un colono de la casa, lo qual no tarda en posarlos en condicions de guanyarse alguns pfennigs.

Lo que mellor demostra 'ls resultats d' aquest aprenentatge es que 'l director d' un dels tallers de fusteria es un antich obrer manyá, y cosa més sorprenent encara, que 'l director del altre taller de fusteria es un ex farmacéutich tronat.

*
* *

Aquest conjunt d' institucions filantrópicas, económica y prácticament administradas, ha produhit sos fruyts, y en un país que hi ha vint anys passava pel més pobre d' Europa, avuy hi ha ménos medicants ó pobres d' ofici que en molts altres paissos que tenen fama de prosperitat y bona administració; los que volen treballar troban totas las facilitats pera obtenir feyna sense haver de témer, mentres dura 'l buscar treball, lo vagar y 'l gastar. Fins los que han perdut l' ayre del treballar també tenen totas las facilitats pera referse y pendre de nou son lloch en la societat.

Aquestos datos forman part d' un estudi publicat per un autor francés, qui 's permet aquestas reflexions, que podríam estendre á Espanya, ahont tant descuydat está tot lo referent al ram d' assistència pública.

"Mentres l' obrer francés, privat de recursos, quan va á buscar feyna fora del seu poble, no té á sa disposició sino 'l captar pera procurarse medis d' anar al país cap ahont vol dirigirse, lo mateix obrer á Alemania troba en son camí estacions de repós ahont menja y dorm, pagant ab son treball lo deute que contreu.

"Mentres que á Fransa los pobres que captan y 'ls vagos son portats de presó en presó y fatalment arribin al crim, á Alemania, mercés á las colonias obreras, los mateixos miserables troban un assil contra la fam, un refugi contra la presó y una escola de moral, d' ahont surten sovint millors, y sempre, al ménos per algun temps, apartats del mal camí que fins allavors havian seguit.

"Y no es pas aquesta una vana afirmació, porque está probat per totas las estadísticas que en las provincias alemanas ahont s' ha establert una colonia obrera, los crims y 'ls delictes han disminuhit en la proporció de 30 per cent. Las disminucions ménos favorables han sigut de 25 per cent."

S. F.

(De *La Renaixensa*.)

SECCIÓ POLÍTICA

La qüestió de las classes passivas en lo Congr s que comens  ab caràcter de tragedia, va acabant ab trassas de sainete.

Per por   la forsa armada;   *la representación més alta y m s noble de la Nación*, segons parer de 'n C novas, ha arreglat 'n Romero Robledo un verdader pastitxo, que ni ha per llogarhi cadiras.

Tan apedassat ser  que ni 'l ha de coneixer lo mateix que va inventarlo.

 Consecuencia parlamentaria!

Ya estranyavam nosaltres que 'n Romero Robledo tingués prou energía pera sostenir sa dignitat de ministre no permetent un cent peus en lloch de son primitiu projecte.

 Es tan estrany entre gent de la política madrilenya, tenir energía y enteresa pera defensar los interessos del pays!

Y lo m s xocant es que cap dels peri dics conservadors que blasonan de sensats y de gent de ordre, com per exemple 'l *Diario de Barcelona*' s' haigi ocupat seriament d' aquest assumpte que tan efecta al bon nom d' Espanya, per la burla que representa als interessos del pays.

Ni tan sisquera s' han ocupat de la tonteria de 'n C novas al proclamar que 'l *ejercit es la representación*, etz. etz. y 'l que *forma las nacionalidades*.

 Ah! si aquestas barbaritats,   inconsequ ncies haguessin sigut dites y fetas per 'n Sagasta   qualsevol dels jefes republicans!

No hageran faltat desseguida aquellas c lebres dominicals en l' *Diario de Barcelona* pintantlos com   corruptors dels drets públichs y com   autors de tots los mals que 'ns afligeixen.

Pero ha sigut obra de 'n C novas y...   boca tancada no hi entran moscas.

Are s' entreté ocupantse de Fransa com si aqui an s tot com   Xauxa.

Es lo sistema del *Diario* en los assumptos que 'l podem comprometre.

Fugir d' estudi.

Per això hi ha gent que encara 'l patrocina, fins en sos act s de m s poca valentia.

Per la independència que demostra en totas las qüestions que 's presentan.

Quan es tracta de pegar als polítics en general y en particular als seus contraris, independència de criteri.

Quan se qüestió de fugir d' estudi y fer veurer que 'ns interessa lo del extranger per no haver de dir mal dels de la colla, independència de criteri.

Y no deixa de ser una independència tan... independència que ratlla en lo separatisme.

En lo primer cas, independent   favor del pays.

En lo según c s, quan fuig d' estudi, independent en contra.

 No es veritat que m s valdria no ser tan *independent* y estar sempre al costat dels interessos del pays, prescindint de tota altra mira política   impol tica?

 Per  an uloshi   demostrar   aquestos homes plens de velles preocupacions, si mes los cau la baba al rebrer una carteta de 'n C novas que no pas si consegeixen un aplauso del pays.

De nostre estimat company *La Veu de Catalunya*:

"Com recordarán nostres lectors *La Veu de Catalunya* doná, fa molt temps, lo crit d' alerta respecte 'l *regalo* que pensava fernos lo govern, de la rexa que tancaria l' esquifit jardí botánich de nostra Universitat, á cambi de la venda de algunas llencas de terreno vehinas, en las que se aixecarian construccions particulars.

Donchs aixó ja ha arribat. Llavoras, que hi havia temps, reclamárem sols, y avuy que es molt perentori s' ha esvalotat lo galliner, reclaman tots los diaris, y l' Ajuntament pren cartas en l' assumpto, tractant d' adquirir dits terrenos, per destinarlos al menys, á edificis públichs, escoles, tinencia de Alcaldía, etc.

No voldriam equivocarnos, pero 'ns sembla que s' haurán llevat tart. Además de que aixó curaria lo mal de ben poca cosa; puix lo que 's tractava era engrandir lo jardí botánich (las necessitats que deu satisfer ho exigexen) y no tapar los pochs punts de visualitat ó perspectiva que ara com ara ofereix l' edifici. ¡Pero á Madrid y aqui que se 'ls en dona de la ensenyansa y de la estética públicas!"

Ben poca cosa se 'ls ne dona estimat colega. ¡Estarían frescos! Altra feyna 'ls preocupa més que aquestas menudencias. Pera aquesta mena de gent la opinió del pays es lo de ménos. Com aquest no es qui 'ls aixeca al lloch qu' ocupan no venen obligats á escoltar los seus clams, y molt menos atendrels. Com es lo partit qui 'ls protegeix es al partit á qui deuben fer content y santa y bona María.

Peró aixó durará fins 'l día que 'l pays, cansat de tanta bruticia, fassi un va y tot y ho carregui al carro de las escombrarias.

Y allavoras serán los homes honrats qui 'ns administrarán y conseqüents ab la seva honradés ho farán á voluntat y satisfacció del poble.

Per aixó es necessari qu' estiguém ben units los que blasonem de bons catalanistas pera ser los primers en empendrer la neteja.

La Comissió de presupuestos del Congrès, semblava que havia agafat carinyo á retocar los presupuestos del govern conservador, á fi de presentarlo ab verdaderas economías.

Pero l' home proposa y.... 'n Cánovas disposa que quan l' exércit no s' hi empenya en contra, es 'l Deu d' avuy en dia.

Y del dit al fet; temense que la comissió del Congrès, plena de bons propositos y rectas intencions, que aixó fa cursi, entre 'ls polítichs á la madrilenya, no anés á descubrir lo marro dels presupuestos y á fer economías á tort y dret, com mana la lley de Deu y 'l patriotisme, s' hi ha ficat de per mitx y 'ls hi ha destorbat la jugada.

D. Antonio Cánovas del Castillo podrá no poguer ó no voler presentar uns presupuestos ab economías, *porque el no entiende de números* pero pot y vol que uns altres que *á la cuenta* hi entenen mes, no 'l presentin.

Mes clar; 'n Cánovas no farà cap favor al Estat en aquest assumpto, pero no permeterà que un altre 'l faigi.

Y váyase lo uno por lo otro,

Es lo verdader sistema anarquista.

Bo per destruir, inútil per crear.

¿Qui havia de dir als qui no volen ni Deu, ni Patria, ni amo, que lo més fonamental de son sistema, fos imitat per un tan *eminente hombre de Estado*?

Tots los desitjos del ministeri conservador que presideix l' *il·lustre* senyor Cánovas consisteixen en obtenir de las Corts una autorisació pera fer las economias quant mes prompte ho permetin las conveniencias y necessitats del bon servey de la Nació.

Mes clar; quan 'ls hi dongui la gana.

¿No 'ls hi sembla que fora millor si han d' anar per aquest camí, suprimir las Corts d' una vegada?

¿De que servirán, donchs, tots aquells cunillets de guix, que ni 'ls pobles 'ls coneixen, si ni son bons pera votar los projectes que 's presentin?

Mes franquesa, senyors parlamentaris.

Diguin tho clár que voldrían altra vegada l' absolutisme pera fer lo que més be 'ls semblés als causadors de la ruina espanyola.

Y no 's pensin que, ben mirat tal vegada seria preferible.

Per haver de seguir com fins avuy que 'l verdader amo es 'l Govern, val mes prescindir de la comedia política.

Que 's faigi tot de real ordre y al fi y al cap succehirá lo mateix qu' ara si be ab mes franquesa.

Las Corts parlamentarias ja sabem bé prou que no son més que un parallamps del partit que mana; ab aixó no es fácil que 'n fessin cap falta.

Fins y á tant que 'l regionalisme que es la verdadera llibertat dels pobles, pugui implantarse, lo mateix anirem ab Corts que sense Corts pera servir per lo que aquestas serveixen.

Are, quant arribi l' hora de la redempció pera las regions avuy indignament explotadas, ja será tot una altre cosa.

Veurém allavors lo que s' haurá de fer ab la gent que 'ns ha portat á la miseria y á la bancarrota.

Diu un ditxo que *«á cada puerco le llega su San Martin»*.

Y l' hora s' acosta de que brilli l' Arch de Sant Martí per sobre 'l cel de mostran reivindicacions

QUATRE CARTAS AL PRESIDENT DE LA ASSOCIACIÓ DE PROPAGANDA CATALANISTA.

I

SR. D. ANTONI SUNYOL.

Estimat company: Ab gran alegría vaig rebre la vostra atenta carta en que m' invitéu á ingressar en vostra novella associació.

Desseguida y corrents vos contesto que sí.

¡Y com nó, tractantse de tan bell objectiu com lo de la propaganda catalanista que m' ha usufructuat las millors horas de la meva joventut!

Suposo que vosaltres també estéu decidits á lluytar per ella valents com lleons, lleugers com daynas, feynaders com formigas.

Y no hi ha dupte de que si trevallém ab tino, 's pot assegurar l' éxit de nostra campanya, especialment si procurém recordar sovint las primeras virtuts de tot propagandista, ó sian, la constancia, la

paciencia y l' exemple. Per la constancia sabut es que una gota d' aygua forada las rocas més dures; la paciència ha arribat á immortalisar la repulsiva silueta d' un leprós personificada en Job; y l' exemple ha portat molts mártirs al sacrifici.

Per lo que 'm comunicuéu, dech dirvos sincerament que m' atrau moltíssim la vostra agrupació precisament per haver sortit á llum ab curtas pretensions, modesta com la viola del camp, pero, aixó sí, aromosa com ella y lliure de tota mena d' impuresas. Perque la veritat es que mentres poguém ser mitja dotzena de bons patriótas, no ha d' espantarnos lo porvenir, donchs ben sabut es que 'ls pins més grossos han nascut d' imperceptibles pinyons.

Pero aquesta mitja dotzena triemnos bé, siguém catalanistas de cor, no 'ns deixém dominar per la vanitat, ni per l' ambició, ni per altrás miserias humanas. Veritat es ja que en lo nostre camp poch terreno s' hi troba prou apte pera vejetarhi aquella agrám; pero no es menos cert que algun cop ha volgut péndrehi, y 'ns hem posat tots á la santa feyna d' arrancar-la y extirpar-la d' arrel.

He dit que siguém catalanistas de cor, pero no n' hi ha prou enca-ra; es precis además, que siguém *catalanistas d' una sola pesa*.

Y esplicaré 'l que vull significar.

Tots estém cansats ja de sentir apreciar la honradés y la bondat de las personas d' una manera convencional. Home hi haurá que després d' haver robat á sos parents una herencia, *fora d' aquest detall* passa per un home honrat, es lo que se 'u sol dir un *bon home*; altre 'n veuréu que com regidor, com á diputat ó com á ministre haurá fet negocis poch nets, y *apart d' aixó* es també digníssim y respectable, mereixent d' igual manera lo dictat de *bon home*.

De negociants *bons homes* per aquest istil que donan de caritat ab una má la miléssima part de lo que roban ab l' altra, tothom ne coneix. Entre las donas també s' hi sol trobar aquest tipo en aquellás que faltan descaradament á son decoro y al de sa casa, y no obstant, *fora d' aquesta lleugeresa*, figuran entre la bona societat.

Pero ahont se sol trobar més lo modelo d' aquestos exemplars es en política, ahont estém tips de véurehi figurar á gent que no creuen en res de lo que defensan; parlant alt, son conservadors, fussionistas, republicans, etz, parlant baix, ab íntimitat, vos asseguran que aixó es una farsa, á la qual s' hi adhereixen..... no sabém perquè.

De catalanistas també n' hi han que 'n son aixís, parcialment, no més á certas horas y en determinadas circunstancias, lo qual no es pas obstacle á que pretengan dirse *catalanistas*, comprometent la rectitut dels que ho son de veras. No cal dir que 'ls tals mereixen nostras mes agres censuras.

No vullguém ser nosaltres d' aquestos. L' home honrat, l' home digne, deu serho sempre, desde 'l bressol á la tomba, y en totas las horas de la seva vida; 'l qui deixa de serho un moment tan sols, ja no deu dirse'n maymés. Igual deu ser l' home que defensa un ideal tan sagrat com lo del Catalanisme: deu sostenirlo sempre. D' aquesta enteresa y conseqüencia 'n surten los homes de caràcter, los d' *una sola pessa*. Son los que 'ns convenen.

Un altre cuydado es precís que tinguém en la nostra campanya, y es lo de no embolicarnos massa ab elements tarats per sa historia ó per sas tendencias, aquestos rara vegada arriban á olvidar sas respectivas aficions cap al sentit que marcan sos antecedents. Bó es sempre que s' acostin al Catalanisme los que més lluny n' están; just es obrils'hi 'ls brassos y acceptar son concurs, valió moltas vegadas; pero cal sobre tot no deixar-se arrastrar per ells ni massa endevant ni massa enrera, que prou han intentat ja ferho en varias ocasions, si bé sense lograr torcer ni un punt lo timó de la nostra barca.

Per la mateixa rahó del perill que certs elements reportan, val més, molt més, que fagin catalanisme dins de sas respectivas agrupacions republicanas ó monárquicas, ahont conquistan entussiastas pera 'l pays, que no pas se 'n vingan al nostre camp á enredarnos á nosaltres intentant delmar lo nostre exércit é introduhir lo desordre en nostras filas.

Afortunadament aixó no s' ha lograt fins ara ni crech que ho logri ningú. La unió dels catalanistas, dels verdaders patriotas es un fet.

Y res de particular. Si de programa catalanista pur sols se 'n co-neix ún, que atén á la defensa dels interessos y drets de Catalunya *ab exclusió* de tota tendencia ó color polítich avansat ni retógrado, monárquich ó republicá, ¿no es evident, amich Sunyol, que tots los que han aparegut fins ara ó puguin apareixer mes endevant volent ferli seguir unaú altra de las tals tendencias, per aquest fet sol' ells mateixos, tant si valen més com si valen ménos, ab sa propia má, s' han esborrat ó han d' esborrarse de las honrosas llistas del Catalanisme militant?

Ab aquestos elements, quan son recalcitrants y fanátichs per uns ideals que no son precisament los catalanistas, es tonto tractar de establirshi unions inútils y contraproduhents. Inútils porque sols existirían en la superficie, may en lo fondo. Contraproduhents, porque 'ns condemnarían cada día á tristas desavinencias y odiosas discussions que abiat desacreditarían nostra noble agrupació als ulls del públich imparcial. Ab elements aixís es precís acabar d' una vegada.

Afortunada ó desgraciadament, que es difícil saberho, pera tots

hi ha camp de propaganda. Los monárquichs *enragé* y catalanistas á la vegada poden anarsen, ó ab los nocalins, ó ab una exígua minoría de conservadors que proclaman tals principis units. Pera 'ls republicans intransigents y al mateix temps catalanistas, hi há la coneguda fracció dels federals d' en Vallés y Ribot.

Que se 'n vaigin, donchs, cada hù á son clos, y que 'ns deixin tranquils á nosaltres, los única y excludivament catalanistas, propagar, ab més ó menos acert, ab major ó menos éxit, però ab la bona fé de sempre, l' amor á la Autonomía de Catalunya.

Al cap d' avall, aixó no ha de minvar en res, sinó aumentar l' éxit de la nostra propaganda, puig al poble catalá, fastiguejat ja de tanta farsa com corre, li ha de plaure inclinar-se cap á elements que demostren en sas paraulas y en sos actes, la mes incorruptible rectitut.

Pero tornant á la nostra Associació, vos diré d' ella que 'm plau invitáu á formarne part als catalans de tot arréu, als de Barcelona, com als del racó més amagat de nostra terra, senyalántlos hi á tots iguals drets tant si contribuheixen als gastos de la propaganda ab un ral, com ab vint, com ab cent. D' aixó se 'n diu ben entesa equitat y clar esperit democrátich.

Mes, no obstant, y per de prompte, no cal ferse gayres ilusions, lo qual tampoch vol dir que deguéem ser massa pessimistas.

Segurament pera comensar serem pochs, pero ¿per ventura co-neixeu cap ser que ja desde sa naixensa s' hagi trobat en la plenitut de sa robustés y de sas forsas? Apart de que quina rahó pot justificar que siguém molts? Trist es haverho de dir, pero es massa cert que 'l nostre poble desconeix la Historia de sa Patria; y justament es aquí la ferma base dels nostres ideals.

¡Ah, estimat amich, si la gent catalana conegués las tradicions de sa terra, cóm canviaria sa actitud! Recordant las traicions, crims y felonías que introduhiren á casa gent forastera apendría á desconfiar d' aquí; comparant nostre antich renóm y nostra actual decadencia, s' estimularia á ressucitar aquí. Avuy, desgraciadament, lo poble catalá ni 's coneix a sí mateix. ¡Quanta ignorancia!

Peró, pera aixó hi som nosaltres; pera trucar á las portas de son cervell y de son cor, y obrir las primeras al estudi, y las segonas al amor de la Patria catalana, que tal ha d' ésser lo noble objectiu de la Associació de Propaganda Catalanista.

Justament perque som pochs teníam més deber de formarla: pera convéncer als altres, pera despertar son esperit embotat per la indiferencia y la rutina. Quan siguém molts, quan siguém tots los catalans, ja la podem aplegar: nostre local será la plassa pública; nostre Consell directiu lo Municipi; y l' única tasca á fer la d' acoplar

tots los Municipis catalans, pera junts exigir, no demanar del Poder Central, que reconeixi y respecti la Autonomía de Catalunya.

Sempre que aquesta qüestió 'ns preocupi, hem de pensar que de la llevar n' es molt més apreciable la qualitat que la quantitat, y hem de recordarnos d' aquella preciosa estrofa de 'n Francesch Matheu, que diu:

«Som al punt de fe una tria,
cada hù que diga 'l que es:
lo qui vullga ser dels nostres
que 's decanti dels demés;
serém pochs, pero contemnos;
si som pochs, ja serém més.»

En aquesta sàbia reflexió s' han inspirat sempre 'ls catalanistas; y ja ho veyéu, amich Sunyol, en poch temps s' han creat y arrelat més de trenta núcleos entre associacions y periódichs, que tots parlan y escriuhen en catalá, y tots persegueixen los nostres ideals.

Animémnos, donchs, bon company, que pera l' Aubada del Renaixement comensém á entrar en Primavera.

Res mes pot dirvos per avuy qui s' honra en titularse vostre consoci.

JAUME D' URGELL.

Santa Coloma de Cervelló 20 Febrer 1892.

PASSEIG MATINAL

Un sant diumenge de bon matí,
las vellas clotxas del monestí
suau tritllejavan;
lo sol posava son raig primer
sobre las randas del bell cloquer;
los galls cantavan.

Bella es la terra, quan al istiu
té la campinya cert tó festiu
que al cor 'namora;
¿dins del vilatge qui m' hi fa estar
si la bellesa no hi puch trobar?
¡anem á fora!

Los pins, gronxantne sos verts sarrells,
mitj descubrian los nius d' aucells;
la totoliva,
la cogullada y 'l rossinyol,
glosavan l' himne de juliol
ab veu joliva.

L' auba riallera, desde 'l zenit,
mirava 'l poble fit á fit
tot despedintse;

la farigola y 'l romaní,
sas flors mostravan á mitj obrí
tot deixondintse.

La rosa vera d' olor suau,
s' enmirallava dins l' estany blau;
la papallona,
flor que aleteja rondant los prats,
ja rumbejava sos tons variats
feya una estona.

Boy zumzejantne l' abella d' or,
la mel xuclava de flor en flor,
també l' aranya,
sempre enfeynada teixint paranyes,
fila que fila cassant companys
donava 's manya.

Demunt la molsa jeya 'l badell;
dalt de la feixa lo gay anyell
ne brinquejava;
y ran de l' era, sota 'ls abets,
la lloca-mare sobre 'ls pollets
s' estarrufava.

D' una masía lo cá llebrer,
dormitejava d' un vert figuer
dins l' ampla cova;
de la fumera n' eixia fum,
de la pallera grata farum
de palla nova.

Lo porxo rónch que fiu cruxi
una alenada del serení
semblava dirme;

—Guardo pobresa, també bondat;
ja pots obrirme.—

Entri tot d' una y un rós infant
grassó de cara y barbotejant,
cridá:—¡Senyora!
si voleu véure mon germanet,
del Cel ángels l' han *baixadet*
tot just fa un' hora.

Mon pas guiantne trist gemegó,
envers la cambra del infantó
aní fent vía;
sobre llit pobre, vaig distingir
com entre espinas la flor de l' lir
que al món s' obría.

Sa mare presa de febre greu,
jeya voreta del filló seu;
de mi s' adona...

—¿En eix paratge qui os ha portat?
¿nostra pobresa no os ha espantat,

la bona dona?

—Deu nostre pare may oblidá
al qui en la terra son nom honrá;
Ell es qui 'm porta;
preneu l' almoyna sens cap recel,
que vos la envía de dalt del Cel
ma Mare morta.

* * *
Vingué 'l cap vespre, com al matí,
las vellas clotxas del monestí
suaus tritllejaren:
si primé ho feren per un nou nat,
després, joyosas per un aubat
també brandaren.

A l' hora hermosa que 'l sol se pón,
lo nin poncella deixava 'l món
á la masía,
las corretjola color de neu
de sa finestra florida al peu,
també 's marcía.

¡Pobre floreta! ¡pobre infantó!
en sa carona posí un petó,
dolsa besada...

¡¡qui sab si un ángel fendint lo Cel
va trasportarte ton bes de mel,
Mare anyorada!!

AGNÉS ARMENGOL DE BADÍA.

INSTITUT AGRÍCOLA CALALÁ DE SANT ISIDRO

JUNTA DIRECTIVA

En compliment del encàrrech ab que la Sra. D.ª Maria de las Angustias de Vildósola y Jáuregui ha honrat á n' aquest Institut pera la concessió d' un premi fundat al objecte de perpetuar la memoria de son difunt espos lo Sr. D. Agustí Peyra y Mach y destinat á recompensar alguna acció generosa que redundi en benefici de families dedicadas á la Agricultura; ha acordat aquesta Directiva obrir un concurs pera adjudicar dit premi.

«1.er Al masover que hagués afillat un horfe de pare y mare, d' altra familia llauradora, donantli una educació basada en los principis religiosos é interessos agrícolas y adecuada á la posició del protector.»

«2.^{on} Al agricultor que hagués socorregut á altre de sa mateixa mena, lliurantlo á n' ell ó á sa familia, de una situació angustiosa, y facilitantli 'ls medis de poguer continuar ocupantse en los travalls del camp.»

Cas de no presentarse mérits suficients, quedarà lo premi lliure, pera esser otorgat al que reuneixi mellors circumstancias entre 'ls aspirants, sempre que aquestas fossin regonegudament atendibles, á judici del Jurat.

La quantitat consignada pera 'l referit premi es la de cinchcentas pesetas que 's en partirán dos lots de doscentas cincuenta cad' un, pera 'ls agricultors que reuneixin las condicions indicadas en los dos cassos avans dits.

Lo President d' aquest Institut y quatre vocals de sa Junta Directiva formarán lo Jurat.

La entrega de las anomenadas recompensas, cas de ser adjudicadas, se verificará en sessió pública lo dia 15 de Maig de 1892, festa del Sant Patró del Institut.

A tal efecte deurán los aspirants presentar sas sollicituts y documents justificatius en la Secreiraria general del Institut, desde lo dia de la fetxa de la publicació d' aquest anunci, fins lo primer del esmentat mes de Maig.

Barcelona 10 de Febrer de 1892.

LO PRESIDENT,
Marqués de Sentmenat.

LO VOCAL SECRETARI,
Andreu de Ferrán y de Dumont.

NOVAS

L' Administració de contribucions adverteix per darrera vegada que procedirà al embarg contra aquellas personas que dins del plasso previst no 's proveheixin de la cédula personal.

Lo que fem publich per coneixement dels interessats.

La Comissió organitzadora dels balls de disfresas del Centre Industrial nos ha enviat una elegant invitació qu' agraïm de veras.

Los balls fins avuy celebrats en los salons de la mentada societat, han sigut esplendits en tots conceptes.

Lo decorat es magnífich y de gran efecte. Lo panorama es ben ideat acreditant una vegada lo bon gust artistas que hi hau treballat, als quals felicitem per sa obra.

En lo "meeting," que celebrá lo passat diumenge en lo Teatro dels Camps de Recreo lo "Círcul Democràtic Federal Instructiu," pera commemorar la fetxa de la proclamació de la república, pronunciaren discursos los Srs. Gimfarré, president del Comité local; Ambrós, representant suplent de Sabadell en lo Concell Regional; Moral; Carrió, representant del periódich El Federalista, Prats, Litrán, Lostan, y Vallés y Ribot que resumí 'ls discursos.

Un orador anarquista demaná la paraula, pera rebatre alguns arguments emesos per los oradors Litrán y Lostan que ell, á son entendre ferian la dignitat dels obrers anar-

quistas. La presidencia li concedí l' us de la paraula y l' obrer anarquista puja á las tau-las y sense descobrirse y molt descortesment protestá de lo dit que 'ls obrers que no 's preocupan de la política s' serveixen d' instrument als gesuitas, suposició que indigná en gran manera al orador anarquista.

Altre anarquista que deu esser contrari á los principis d' autoritat, la felicita per la seva tolerancia y reta als oradors á celebrar un "meeting," de controversia, qual tema fui-xa, y es *Si es ó no convenient que la classe obrera 's preocupi de la política*. A los quals contestá lo Sr. Vallés y Ribot que á son entendre no era convenient en las actuals cir-cunstancias. Passat l' incident feu us de la paraula lo Sr. Vallés y Ribot pera resumir.

Lo discurs del Sr. Vallés bingué de tot; mentres parlá en defensa dels seus ideals, y atacá 'ls actuals governs, ho feu ab bon sentit, però, quant se recordava que dirigia la paraula á un públich que ell deu creurer ignorant (no saben con calificar'hi) caigué en los mateixos defectes de sempre, en semblants actes, lo Sr. Vallés y Ribot.

No d' altre manera 's comprén la nota final del seu discurs. Per més que volém su-posar que 'l exitar lo Sr. Vallés als republicants de Sabadell á que al tornar á las urnas electorals portetsin á una má la cédula y l' altre la pistola ó al revolver, ho feu eu tó de broma, donchs no es de creurer que persona tan ilustrada ab semblants procediments, de totas maneras la broma es pesada y de mal genero, y fins al nostre, entendre perjudica en gran manera als ideals qu' ab tanta abnegació predica lo Sr. Vallés y Ribot.

Si la república ha de donar aquestos drets als ciutadants, ni may que arribi á implan-tarse per segona vegada:

Si aixó en diuhen llibertat, no ho saben compendrer, donar al nostre entendre fets d' aquesta naturalesa tenan per base l' absolutisme mes despótic.

Y per altre banda reflexionin los elements republicants á quins compromissos y res-ponsabilitats los conduhiria, cas de que ho creguessin de bona fé, la excitació final del discurs Sr. Valls y Ribot.

Per aixó es que no volém creurer de cap manera qu' ho digués en sério lo digníssim jurisconsult y diputat de Corts per lo districte de l' Ampurcá.

Los periódichs de la ciutat italiana Rimini, han vingut aquets días plens d' extraordi-naris elogis al distingit barítono, fill de Sant Andreu de Palomar, excelent catalanista, don Pere Ventura; elogis que resumeix *La Opinione* ab exas ratllas:

"Lo barítono Sr. Ventura es artista de gran volada que no necessita de nostres elogis.,,"

La Cambra de Comers de Tarrassa ha publicat impresa la Memoria presentada per la Junta Directiva á la Assamblea general que 's celebrá 'l día 26 de Desembre de 1891. En ella 's dona compte dels treballs realisats per dita Cambra durant l' any 1891.

Lo celebrat poeta D. Ramon Picó y Campamar está enllestint lo *libretto*, part en vers part en prosa, d' una ópera catalana titolada "¡Garraf,!" per la que ha comensat á escriure la música lo mestre compositor D. Joseph García y Robles.

Impresa esmeradament en tipos compactes pero molt clars, encuadernada fortament

en tela y formant un volúm molt elegant y manuable, s' ha publicat la *Guia de Espanya y Portugal*, per D. Eduart Toda, editada per D. Enrich Lopez. Es realment aquest un llibre molt recomenable per tothom pero especialment pera las personas que viatjan. Composta la Guia d' Espanya del senyor Toda á estil de las famosas extranjeras del viatjer de Baedeker, de Joanne y de Murray, conté una infinitat de preciosas noticias que posan al viatjer en situació de troverse per tot arreu com si no hi fos foraster y en la de poder treurer de sa estada en qualsevol regió profit possible ab la máxima economía de diner y de temps.

Conté la guía ben catalogadas las noticias més precisas d' interés general en la península, y després noticias detalladas de itineraris, monografias de poblacions ab expressió de lo més notable que contenen, fondas, comunicacions, etc., y altras de semblant utilitat. Pera major inteligencia la Guia va acompanyada d' un magnífich mapa d'Espanya y Portugal ab las Balears y Las Canarias, y además los planos de las més grans ciutats de la península, tot magníficament encuadernat. La Guia no més costa la infima cantitat de deu pessetas. Creyém per lo tant fer un servey al públich recomanantli un llibre que tant ss ho mereix.

Lo *Diario Oficial* del Ministeri de la Guerra publica una R. O. confirmant que los minyons redimits en lo próxim Reemplas cubrirán plasa en las respectivas sonas, puig que la redempció sols serveix pera eximirse del servici actiu.

Baix la rahó social de *Marimón y C.^a*, y mediant escritura pública, los Srs. D. Joseph Marimón y D. Francesch Doménech han constituhit en aquesta ciutat una societat regular colectiva, la qual se dedicará á l' fabricació de llanas regeneradas, y al mateix temps á la compra y venta de ceras, corretjas, etc. pertenenxents á la industria llanera.

Ha experimentat una lleugera millóra en la malaltia, que fá alguns dias lo te postrat al llit, nostre particular amich D. Joan Saus.

Ho celebrém infinitament desitjant poguer donar en breu la grata nova de son complet restabliment.

Totas las Asociacions d' aquesta ciutat que firmaran la exposició presentada á La Diputació Provincial en demanda del establiment en la Universitat de Barcelona de una Cátedra de dret civil catalá, han rebut un ofici del Gobernador Civil, en lo qual se 'ls comunica la denegació de dita cátedra segons acort pres per La Diputació Provincial.

Com en son temps ja 'ns ocuparem detingudament d' aquest assumpto omitirem parlarne avuy.

Sols si direm que no 'ns extranya la conducta de la *patriótica* Diputació de Barcelona, donchs es ben sabut per tothom qu' en lloch d' esser com correspondria una corporació administrativa, es de fet y d' obra una agrupació política, ahont s' aten primer á las conveniencias del partit, que als interessos de la provincia.

L' Ajuntament de Vilafranca del Panadés ha nombrat al ilustre fill de dita població, don Gayetá Vidal de Valenciano, Cronista de la mareixa. També acordá l' Ajuntament,

que 's continúe l' interessantíssim *Llibre vert*.

Lo passat diumenge tingué lloch en la "Associació Catalanista" de Reus la vetllada inaugural del present curs. Especial fou aquest any la importància de dit acte, al que hi va assistir numerosa concurrència y en lo qual hi prengueren part en nom de la "Associació de propaganda catalanista" don Antoni Sunyol y don Sebastià Farnés apreciablessim col·laborador de LO CATALANISTA que, en companyia del Secretari de la mateixa, havian anat a Reus pera assistir a la esmentada sessió. De la ben escrita Memoria llegida per lo Secretari don Victor Fargas, resulta que molts varen ésser los treballs realitzats l' any passat per la patriòtica societat de Reus, y del discurs del President Excelentíssim senyor don Bernat Torroja, llegit per lo Vis-president, aixís com de tots los demás treballs llegits ó pronunciats en aquell acte, podem deduhirne los falaguers propòsits de que 's sent animada la "Catalanista" de Reus. La Comissió de la "Associació de propaganda catalanista" fou molt obsequiada per los catalanistas de Reus que vareu dedicarli un banquet d' un quaranta cuberts y en lo que regnà un verdader y entusiasta esperit de germanó. Molt nos plau poder donar compte a nostres lectors de festes que, com la del diumenge a Reus, demostren las fondas arrels que va posant lo catalanisme.

Molt devém esperar de la activitat de la novella "Associació de propaganda", degudament secundada per tots los centres y corporacions que en la nostra terra treballadora pera la reivindicació de la personalitat y drets de Catalunya.

Avant y fora.

Ha mort als 21 anys d' edat D.ª Teresa Cruells y Sallarés, germana de nostre distingit amic lo jove advocat D. Jaume Cruells. (E. P. D.) Enviem al espós, pares, germans y demás familia la expressió del nostre sentiment per tan sensible pèrdua.

Ahir, lo propietari D. Antoni Oliver y lo "Centre Catalá" firmaren la escriptura de contracta del nou edifici qu' ocupará en breu la esmentada Associació.

BANCH DE SABADELL

Aquesta Societat procedirà al pago del dividendo de beneficis de sis pessetas per acció, (cupó número 10) acordat en la Junta general celebrada 'l dia 14 dels corrents, en los dias feyners compresos desde 'l 25 del actual Febrer al 12 de Mars vinent, de 9 a 12 del matí; en la intelligència de que transcorregut dit plasso no s' efectuará 'l pago sinó los dimars no festius de cada setmana de 10 a 12. En las oficinas d' aquesta Societat, se facilitarán a los senyors accionistas, las corresponents facturas desde demà, durant las horas de despatx.

Los senyors accionistas que tingan depositadas sas accions en la Caixa d' aquest Banch, se servirán passa a recullir sos respectius cupons desde 'l dia 20 al 23 del actual abdos inclosos de 4 a 6 de la tarde y los dimars següents al expressat periodo ordinari de pago y en las respectivas horas expressadas.

Sabadell 16 Febrer de 1892.—L' Administrador, *Eudalt Viver*.

Imprempta y Enquadernacions de J. Comas, Carrer de Colomer, 24, teléfono n.º 46.—SABADELL